

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

PVV in de regering gaat ten koste van de democratie

Oneens, de PVV is in het democratisch gat gesprongen dat CDA liet ontstaan

door Hans Hillen De auteur is voormalig omroepjournalist en oud-Tweede Kamerlid, -senator en -minister namens het CDA.

1. De stelling geeft blijk van weinig zelfvertrouwen. Dat vond ik ook al in 2010. Als democratische partijen zich sterk voelen, zal niemand eraan denken om de kaart van uitsluiting te spelen. Uitsluiting is de machtskaart van de zwakkeling.
2. De stelling zou behoren te luiden dat het CDA met het verwaarlozen van zijn conservatieve flank de komst en groei van de PVV democratisch mede heeft bevorderd.
3. Van alle regeringspartijen tot nu toe heeft trouwens de combinatie PvdA/D66/PPR zich het meest ondemocratisch opgesteld. Tijdens de formatie van het kabinet-Den Uyl in 1972 waren de CDA-partijen nodig voor een meerderheid, maar hun programma was *onbespreekbaar*. Alleen het program van de linkse drie, *Keerpunt 1972*, telde. KVP en ARP deden uiteindelijk mee. Het land moest geregeerd worden. Dit intolerante niveau heeft de PVV in de verste verte nooit bereikt.
4. Het kabinet-Rutte I werd gedoogd door de PVV en dus op afstand door die partij gesteund. Tot afkeer van een minderheid binnen het CDA. Voor alle duidelijkheid: dat kabinet heeft geen enkel besluit genomen of voornemen bekendgemaakt dat in strijd was met het CDA-programma, laat staan dat het wrong met de democratie. Die vaststelling heeft het CDA achteraf nooit gemaakt en met enige fierheid uitgedragen. De oren bleven hangen naar de militante minderheid, waardoor de fletsheid en interne verdeeldheid te lang konden voortbestaan.
5. De gevestigde orde in Den Haag is zich na het wegvallen van de verzuiling, zonder het zelf te merken, steeds meer gaan gedragen als elite. De massa kreeg welvaart en welzijn, maar werd steeds minder bij de afwegingen betrokken.

Praktisch voorbeeld: tot midden jaren negentig van de vorige eeuw ging de Tweede Kamer na Prinsjesdag dicht. De regering had haar plannen gepresenteerd, nu ging de Kamer het land horen. Vakbonden, belangenorganisaties, pressiegroepen: allemaal trokken ze naar Den Haag om hun boodschappen uit te dragen. Vervolgens werden er in Nieuwspoort door al die clubs persconferenties gegeven, zodat hun inbreng ook de media ruim haalde, en daarmee ook de achterban bereikte. Pas een maand later waren dan de algemene beschouwingen. Daar sprak de volksvertegenwoordiging *gehoord* de samenleving. Met alle insprekers op de publieke tribune, om via de media of rechtstreeks nogmaals in beeld te komen als de inspraak niet in het debat werd teruggehoord. Dat is allemaal afgeschaft. Waarom? Omdat de Tweede Kamer vond dat

7. De mediarevolutie stimuleerde de verwijdering tussen bestuur en land. De sociale media gaven de mensen een eigen stem. Het ventileren van de mening werd heel gemakkelijk. Vooral gevoelens kregen zo een uitlaatklep, meer dan genuanceerde redeneringen. De praatprogramma's op televisie – hoe populistischer het geklets, hoe meer kijkers – verzorgden de finishing touch. Je zou kunnen zeggen: iedereen praat, niemand luistert meer.
8. De PVV is niet zozeer rechts, maar veeleer conservatief, maar soms ook populistisch links. Dat conservatieve is niet vreemd met een Limburger aan het hoofd. Het CDA in Limburg heeft vaak met de gedachte gespeeld om, in navolging van de Duitse CSU, een CSA op te richten: de conservatieve tak van het CDA. Je kunt je afvragen of Wilders dan ooit was begonnen.

Mede onder invloed van het CDA werd democratie technocratie

de regering te veel mooie publiciteit kreeg op Prinsjesdag, met al die gezelligheid, Oranje en de Gouden Koets erbij. Daar moest meteen op gereageerd worden. Lik op stuk! En dus werd de dialoog met het land opgeofferd aan de scoringsdrift van de volksvertegenwoordiging. Dat was niet erg democratisch!

6. Die politieke elite, waaronder het CDA, is zich voor het beleid vervolgens steeds meer gaan richten op de rekenkundige modellen van instanties, in plaats van op de belangen, opvattingen en gevoelens van de samenleving. Democratie werd technocratie. Dat werd bij het CDA bovendien gevoed door een overdreven sterk gevoel van verantwoordelijkheid voor het bestuur. Oppositie is ook een wezenlijke bijdrage aan de democratie. Oppositie geeft lucht, inspiratie en ruimte voor groot onderhoud.

9. Wilders *extreem*rechts noemen is potsierlijk. Dat is de framing van links. Natuurlijk, hij is weleens verbaal uitgegleden in zijn jacht op kiezers. Een *tegenpartij* heeft nooit een lief stemmetje. Maar daarom is hij nog geen fascist, zelfs niet in de buurt daarvan.
10. Dat de PVV wat uit de bocht hangt, is dus eigenlijk geen wonder. Hij moest zichzelf steeds overtreffen om nieuwswaardig te blijven. Het CDA heeft in de Tweede Kamer nu nog maar vijf zetels van de ooit vijftig. Dát, vriendinnen en vrienden, is de stem van de democratie. Ons herstel komt er als we ons weer voor die stem frank en vrij openstellen. Ik ben voorzichtig optimistisch.